

ITEM No. 11316/53

HUNGARY

FOREIGN RELATIONS /1505/
BORDER ZONES /0401/0404/

M.J.
14 Nov
VII/311/p

/TRANSLATION RECOMMENDED/

Incidents And Provocations On The Hungaro-Yugoslav Border.

SOURCE TRIESTE: A 20 -year- old young man who left Hungary in December 1952.

DATE OF OBSERVATION: From October 1952 to April 1953.

SUMMARY: Hungarian officers emigrated to Yugoslavia who were provoked by the UDBA in armed riots on the Hungaro-Yugoslav border.

EVALUATION COMMENT:

The reported border incidents are UNCONFIRMED here. It is possible that these incidents occurred, but it must be taken into consideration that subsource learned the information from a third person. The Evaluator believes that the facts are somewhat exaggerated, since this tendency could also be observed with other reports originating with the same subsource. It seems rather unlikely that former border guard officers penetrated 500 meters deep into Hungarian territory and stopped drinking brandy when a Hungarian peasant gave alarm.

The reference to the SZENTGOTTHARD border zone is not correct, since there is no common frontier between Yugoslavia and Hungary.

The name of CSONGRÁDI NAGY is confirmed, while the others are UNCONFIRMED here.

X X X

1952 október elején történt. Három magyar munkaszolgálatos: CSONGRÁDI NAGY Sándor, AKOSFALVI Gyula és BESENYEI József RÉVICS környékén a jugoszláv határ mentén dolgozott, egy osztagban, cementes zsákok raktak ki vagonból bunkerek készítésére. A jugoszlávok észrevették, nap-nap után puskatűz alá fogták a vagon. Sebesülés nem történt, de közvetlenül a fejük felett süvített el a golyó, a jugók magaslatról lőttek le. A munkaszolgálatosok nem akarták folytatni a munkát, de kényszerítették őket.

/more/

1.

1952 novemberében a forrás, amikor még LOVÁSZTHAN dolgozott a határmenti őrkutaknál, éjjeli műszak is volt. A magyar részről fény-szóróval világították meg a munkahelyet. De egy-két munkára után jugoszláv oldalról kilőtték a fény-szórót. Eleinte cserélgettek a kilőtt reflektort, később már ezen a szakaszon nem.

1953 február végén vagy március elején történt, -ahogy a határ incidensben tevőlegesen résztvevő magyar menekültek mondták el később, BARTA István és NAGY László menekülteket felkérte az UDBA, menjenek ki velük a magyar határba kirándulni. Autóba szálltak az ALSÓLENDVA magasságának megfelelő jugoszláv részen. BARTA géppisztolyt kapott, nemkülönben NAGY László is, a MARKÓ nevű uzbék kapitánynál szintén pisztoly volt, az UDBAs őrmesternél is, akinek a neve BEDICS József, PECSI származású. Délelőtt volt, mind a négyen kuszta a dróttig, attól pár méterre NAGY László és az UDBAs őrmester figyelő állásba helyezkedtek, BARTA István és MARKÓ százados a drót felé kuszta. Drótvágó ollóval elvágták. Meggyőződtek, nincs magyar határőrség a közelben, átmentek magyar területre. Elöl ment MARKÓ, itt már állva mentek, utána BARTA géppisztollyal, ebből is kiderül, mennyire megbiztak benne. Kb. 500 méterre mehettek be, egy parasztember észrevette őket és elkezdett kiabálni -Itt vannak a jugoszlávok! Megjegyzendő: BARTAN is jugoszláv katonaruha volt, erre megálltak pálinkát ittak.

Vissza már futva tértek, mikor átértek a dróton, már a magyar katonák is lövöldöztek. Az első lövésre, melyet a magyarok adtak le, BEDICS József UDBAs őrmester futásnak eredt. A kettő pedig lövöldözött vissza, de a katonák fölé.

Mindkétoldali puskaropogás után visszavonultak.

* Rá. pár napra a SZENTGOTTHÁRD határőrszakaszon szintén ez a négy ember volt kinn. Ekkor BARTAnál kézigránt is volt és röpcédulákat dobtak át magyar területre, oly módon, hogy egy hosszú lécs végét bevágták és meghasították, belehelyezték a röpcédulaköteget és a dróton átdobták. A magyar határőrök észrevették a Szentgotthárdi helyőrségről, tiszték ki is szálltak, köztük az a politikai tiszt, akivel BARTA még helyőrségparancsnoki korában együtt szolgált és állandóan feszült viszonyban állt. Ez megismerte BARTAt és a dróton átkiáltott neki: Ha elfogják, halálnak halálával hal. Közben folytonos volt a lövöldözés mindkét részről.

Mikor jugoszláv részben visszavonultak, a magyarok közeledtek a dróthoz. Ekkor BARTA azt ajánlotta az UDBAs századosnak, aki 26 év körüli, magas volt, hogy a tiliteres nagy borosüveg nyakát dugja be egy domb mögül pár cm.-re hogy távolról aknavető csővének benyomását keltse és hogy egyidejűleg löjjön a politikai tiszt fejére fölé, aki már a két drót közt volt. BARTA a lövéssel egyidejűleg kézigrántot dobott a dombtól kissé félrebb, bokortól védett terepről. Így a politikai tiszt azt hitte, aknáat vetettek, amikor a kézigránt, anélkül, hogy kárt tett volna

2.

bárkiben, közelükben robbant.

1953 április végén MARKÓ és BEDICS azt mondta forrásnak, nincs-e kedve megnézni, hol jött át Magyarországról. Ők fel voltak fegyverkezve, neki nem adtak fegyvert. Ameddig lehetett, autóval mentek, 120 méterre a drótig, onnan kuszva közelítették meg a határt, jugoszláv részről ALSÓLENDVA, magyarról LOVÁSZI határa. Jellemző forrás bátorságára az a tény, hogy akkor még müléba sem volt és fállábbal kusza végig azt az utat, amelyen mult ősszel elvesztette azt.

Drótvágó ollóval elvágták a drótot, meg BEDICS hátramaradtak a dróthoz közel, MARKÓ pedig előreku- szott egy hosszú bottal. Azzal érintette az aknákat és így fel- robbantott 8-10-et. Cél: provokáció, hogy felriassza a magyar határ- őrséget.

Utána visszakusztak jugó-területre, fe- dezékbe, szép kis csalitos van ott, azon az oldalon nem irtják a bokrot, mint a magyaroknál és gidres-gödrös a terep különben is. A magyarok azonnal riadóztak, rakétáztak, lövöldöztek és fu- tottak, hogy megnézzék, hol történt a határsértés. Állástfoglal- tak és elkezdtek durrogtatni feléjük lövőfegyvereiket.

MARKÓ is visszalőtt egypárat, akkor visszakusztak az autóig és hazamentek.

End.